

6.

Wartość grupy społecznej, w której się żyje

I. PROSPEKT WARTOŚCI

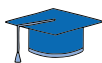
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Odpowiedzialność za środowisko społeczne

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie postawy życzliwości do innych

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Ludzie z mojego otoczenia wpływają na moje życie.
- Moje środowisko wpływa na moją osobowość.
- Wielkie miasto, miasteczko, wioska, w których żyję, dostarczają mi wielu wartości.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Akceptacja miejsca i środowiska, w którym się żyje.
- Każdy styl i sposób życia można zmienić na lepszy albo go pogorszyć.
- Każdy jest częścią społeczności, w której żyje.

Zasady

- Poznaje historię miejsca mojego życia i osoby, które przyczyniły się do jego rozwoju.
- Odkrywam wartości mojej społeczności.
- Staję w obronie mojego domu, środowiska.
- Nie pogardzam żadną ze spotkanych społeczności.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Nie należy mówić źle o swoim środowisku.
- Środowisko, w którym żyję, jest częścią mojego życia.
- Ludzie, którzy mnie otaczają, są moimi braćmi.

Zasady

- Doceniam miejsce, środowisko, w którym żyjemy.
- Dbam o dobro wspólne: wygląd mojego domu, ulicy, osiedla.
- Identyfikuję się z ludźmi z mojego miejsca zamieszkania.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Powinna następować akceptacja miejsca swojego życia, swojej pracy.
- W każdym miejscu na Ziemi można osiągać właściwy rozwój osoby i społeczności.
- Uczniowie pochodzący z różnych środowisk noszą w sobie tę samą godność.

Zasady

- Poznaje środowisko życia moich uczniów, wychowanków.
- Wspólnie organizujemy działania na korzyść miejsca naszego życia.
- Analizuję, jaki wpływ miała, ma i będzie miała szkoła na miejscowe środowisko.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie poproszeni są o przyniesienie z domu przedmiotów związanych z regionem, miejscowością, z której pochodzą. Mogą to być pamiątki rodzinne, przedmioty, które mają swoją historię lub mają dla nich duże znaczenie sentymentalne (zdjęcie, historyczna pocztówka, portret przodka, odznaczenie wojenne). Następnie uczniowie opowiadają historię tych pamiątek oraz o ich związku z miejscem, w którym mieszkają.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Doceniamy ludzi¹ i miejsce, w którym żyjemy. Jesteśmy życzliwie nastawieni do każdego człowieka. Szanujemy² swoich bliższych i dalszych sąsiadów, jesteśmy zawsze gotowi do udzielenia pomocy. Nasze środowisko nie stanowi „zamkniętego kręgu”, okazujemy innym zainteresowanie i chęć udzielenia pomocy. Razem z pracownikami szkoły, pedagogami, wychowankami i rodzicami działamy na rzecz naszego otoczenia. Potrafimy wspólnie przeprowadzić konstruktywną ocenę środowiska.

1.10. ZAGROŻENIA

Istnieje ryzyko postawy niechęci i ciągłej krytyki swojego środowiska. Może się pojawić agresja wobec współmieszkańców albo wobec wspólnego dobra³. Wychowankom grozi brak umiejętności adaptowania się do środowiska, trudności w nawiązywaniu kontaktów społecznych, brak wiedzy, brak zainteresowania się historią swojej wioski, miasta lub osiedla.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

W dzieciach już od najmłodszych lat należy kształtować odpowiedzialność za środowisko społeczne. Niezależnie od tego, czy żyje się w grupie wiejskiej, małomiejskiej czy wielkomiejskiej, należy kierować się życzliwością wobec innych. Relacje sąsiedzkie są bardzo ważne, bowiem ludzie z najbliższego otoczenia wpływają na nasze życie, a środowisko, w którym się obracamy, wpływa

¹ „Solidarność pomaga nam dostrzec «drugiego» – osobę, lud czy naród – nie jako narzędzie (...), ale jako «podobnego nam», jako «pomoc», czyniąc go na równi z sobą uczestnikiem «uczty życia», na którą Pan Bóg zaprasza jednakowo wszystkich ludzi”. SRS 40; por. Rdz 2,18.

² „Szacunek dla osoby ludzkiej. Przechodząc do praktycznych i pilniejszych wniosków, Sobór kładzie silny nacisk na szacunek dla człowieka, tak by poszczególni ludzie bezwzględnie uznawali każdego bez wyjątku bliźniego za drugiego siebie, zważając przede wszystkim na jego życie i środki konieczne do jego godnego prowadzenia, aby nie naśladowali owego bogacza, który nie wykazał żadnej troski o ubogiego Łazarza”. KDK 27.

³ „Więzi społeczne mogą tworzyć z jednej strony «struktury dobra», ale mogą też służyć rozbudowywaniu «struktur zła»”. M. Drożdż, *Mediacyjno-integracyjna rola mediów w osobowych relacjach komunikacyjnych*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6(2014), nr 1(10), s. 40.

na osobowość. Nie ma znaczenia, czy mieszkam na wsi czy w mieście, każde z tych miejsc jest jednakowo wartościowe. Część wartości jest zbieżna, inne z kolei występują tylko na wsi lub tylko w mieście. Jednocześnie powinniśmy umieć przeprowadzić konstruktywną ocenę środowiska.

Często ludzie ze wsi, w konfrontacji z miejskimi rówieśnikami, mają kompleksy – zupełnie niepotrzebnie! Szalenie ważna jest akceptacja środowiska, z którego człowiek wywodzi się i w którym żyje. Każdy z nas jest częścią społeczności, w której mieszka. Warto uczyć dzieci wartości, które są związane z miejscem zamieszkania. Można to robić poprzez: przybliżanie postaci historycznych bohaterów czy współczesnych lokalnych działaczy, którzy pracują dla dobra współmieszkańców. Trzeba budować w dzieciach dumę z miejsca pochodzenia, aby w razie konieczności umiały stanąć w obronie swojego rodzinnego regionu. Szanujmy wszystkich sąsiadów. Nie musimy z każdym być w bliskich relacjach, ale z każdym powinniśmy wymienić kilka kurtuazyjnych zdań.

Dużym ryzykiem jest krytyka i niechęć do najbliższego otoczenia, brak akceptacji środowiska. Taka postawa nie służy niczemu dobremu. Powoduje trudności w nawiązywaniu kontaktów, brak znajomości struktur gminnych czy historii.

W podkreślaniu wartości grupy społecznej, w której się żyje, ważną rolę odgrywa szkoła. Wychowawca powinien dobrze znać środowisko, z którego pochodzą jego uczniowie. W szkole należy organizować wydarzenia, które sprzyjają propagowaniu lokalnych wartości. Szkoła ma bowiem ogromny wpływ na lokalne środowisko.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

„Rany Julek. O tym jak Julian Tuwim został poetą” autorstwa Agnieszki Frączek to napisana ciekawym językiem barwna historia życia Juliana Tuwima. Dodatkowym walorem tej publikacji jest to, że autorka zamieściła w niej także wiersze i żarty. Każdy mały urwis z przyjemnością przeczyta tę lekturę. Przy okazji dowie się, że z małego rozrabiaki może wyrosnąć naukowiec, pisarz, polityk itd.

Agnieszka Frączek to doktor habilitowana językoznawstwa, germanistka i leksykograf. Pracuje na Uniwersytecie Warszawskim. Znakiem rozpoznawczym jej książek dla dzieci jest popularyzacja wiedzy o współczesnej polszczyź-

nie. Pisze o homonimach, frazeologizmach, przysłowiacz, błędach językowych. Wydała serię książek logopedycznych.

(...) Julek nie broił sam. Każdą chwilę spędzał „z bandą złożoną z kilkunastu podobnych urwipolciów”. (...) Gnał gdzieś, popędzany przez kolejny ze swoich bzików, zbierał eksponaty do wciąż nowych przedziwnych kolekcji, ścigał motyle, piekł z chłopakami ziemniaki w ognisku...

Albo, tak jak pewnego gorącego popołudnia, urządzał koleżankom kąpiel w rzece. Mieszkańcy Inowłodka długo wspominali te piski i śmiechy! Bo kąpiel, oczywiście, była nieplanowana. To znaczy nie planowały jej koleżanki Juliana, on sam za to zaplanował wszystko w najdrobniejszych szczegółach.

A. Frączek, *Rany Julek*.
O tym jak Julian Tuwim
został poetą, Wydawnictwo Literatura, Łódź
2013, s. 32.

Agnieszka Frączek w genialny sposób opisała dziecięce zabawy małego Julka Tuwima. Nie były to samotne zabawy, ale wspólne wygłupy z kolegami i koleżankami. W rodzinie, środowisku szkolnym, parafialnym, rówieśniczym kształtują się indywidualności i osobowości.

Rodzina, szkoła, inne instytucje wychowawcze muszą wytrwale pracować nad rozbudzaniem i pogłębianiem wrażliwości na bliźniego. Każda pozytywna relacja z drugim człowiekiem stwarza nową rzeczywistość duchową. Może ubogacić i uprzyjemnić wspólnie spędzony czas. Życie społeczne ma wartość samą w sobie. Kształtuje ona człowieka i stwarza kulturę życia wspólnotowego.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Jan Paweł II, *Rzymska wspólnota chrześcijańska w służbie niepodzielnej rzeczywistości miejskiej*. Przemówienie do burmistrza i Rady Miejskiej w Rzymie, 25.01.1982, w: tegoż, *Nauczanie papieskie V*, 1, 1982, red. F. Kniołek, wyd. Pallottinum, Poznań 1993, s. 100.

Bez „porządku moralnego”, uporządkowane współzycie jest nieustannie zagrożone i nieuchronnie atakowane. Głębokie przekonanie moralne kształtuje właśnie sumienie obywateli, pobudzając ich do ludzkiego i braterskiego współzycia, we wzajemnym poszanowaniu, w obustronnym zrozumieniu i obopólnej pomocy. W ten sposób miasto, jakkolwiek wielkie i rozproszone, będzie miało swoją duszę i nie będzie mogło nazywać się aglomeracją jednostek, które nie znają się wzajemnie, lecz raczej wielką rodziną, której członkowie za cel stawiają sobie zrozumienie siebie i wzajemne pomaganie sobie.

Jan Paweł II, *Wierzę w was*. Przemówienie do nieletnich oczekujących na wyrok, 6.01.1980, w: tegoż, *Nauczanie papieskie III*, 1, 1980, dz. cyt., s. 17.

Społeczeństwo, w którym brak jest silnej inspiracji moralnej, które nie jest oświecane światłem z góry, które do życia ludzkiego i jego godności nie odnosi się z szacunkiem – nie będzie mogło stworzyć prawdziwych podstaw do odnowy życia ani podać pomocnej dłoni tym, co często są ofiarami egoizmu i braków, za które sami nie odpowiadają.

Ukształtowana osobowość moralna stanowi (...) najistotniejszy wkład, jaki możecie wnieść do życia wspólnotowego, do rodziny, do społeczeństwa, do działalności zawodowej, a także do działalności kulturalnej czy politycznej – wreszcie do samej wspólnoty Kościoła, z którą jesteście, lub będziecie kiedykolwiek związani.

PS 7.

W istocie degradacja środowiska i degradacja społeczeństwa wyrządzają szczególną szkodę najsłabszym mieszkańcom planety. Zarówno wspólne doświadczenia życia codziennego, jak badania naukowe wskazują, że najpoważniejsze skutki wszystkich przestępstw przeciwko środowisku znoszą ludzie najubożsi.

LS 48.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Nie zapominajcie o dobroczynności i wzajemnej więzi (Hbr 13,16).

Por. Ps 133,1; J 26;
Dz 2,43; 1Kor 10,16-17;
Flp 1,5; Hbr 13,8; 1J 1,5-7.

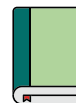
Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie; aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, by świat uwierzył, że Ty Mnie posłałeś. I także chwałę, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy (J 17,20-22).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Coraz bardziej pogłębia się wzajemna zależność ludzi. Rozszerza się ona stopniowo na całą ziemię. Jedność rodziny ludzkiej, obejmującej osoby cieszące się równą godnością naturalną, zakłada powszechne dobro wspólne. Domaga się ono organizacji wspólnoty narodów zdolnej zarządzać różnym potrzebom ludzi, zarówno na tych odcinkach życia społecznego, do których należą: wyżywienie, zdrowie, wychowanie, praca, jak i w pewnych specjalnych sytuacjach mogących tu i ówdzie występować... zaradzenia biedzie uchodźców rozproszonych po całym świecie... wspomaganie emigrantów oraz ich rodzin (KKK 1911).

Por. KKK 1882; 1932;
2444; 2448.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Benedykt XVI, enc. *Deus Caritas est*, wyd. Libreria Editrice Vaticana, Watykan 2006.
- Drożdż M., *Mediacyjno-integracyjna rola mediów w osobowych relacjach komunikacyjnych*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6(2014), nr 1(10), s. 40.
- Franciszek, enc. *Laudato si’*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.
- Jan Paweł II, enc. *Sollicitudo rei socialis*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 319-376.
- Jan Paweł II, enc. *Ut unum sint*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2005, s. 755-822.
- Jan Paweł II, List *Parati semper*, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 251-275.
- Jan Paweł II, *Rzymska wspólnota chrześcijańska w służbie niepodzielnej rzeczywistości miejskiej*. Przemówienie do burmistrza i Rady Miejskiej w Rzymie, 25.01.1982, w: tegoż, *Nauczanie papieskie V*, 1, 1982, red. F. Kniotek, wyd. Pallottinum, Poznań 1993, s. 98-101.
- Jan Paweł II, *Wierzę w was*. Przemówienie do nieletnich oczekujących na wyrok, 6.01.1980, w: tegoż, *Nauczanie papieskie III*, 1, 1980, red. F. Kniotek, wyd. Pallottinum, Poznań–Warszawa 1985, s. 16-18.
- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.
- Wyszyński S., *Druga kromka chleba*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2001.
- Wyszyński S., *Kromka chleba*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2001.
- Wyszyński S., *Miłość na co dzień*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2001.